

Ievads par privātumu

Dalībnieki izpētīs savu attieksmi pret privātumu, kā arī privātuma nozīmi savā dzīvē. Dalībnieki izvērtēs, kāda veida informāciju viņi nepubliskotu, kā arī aplūkos situācijas, kad viņi dalītos/nedalītos ar noteiktu informāciju.

Materiāli

Spēles "Privātums" materiāli

Ko tev nozīmē privātums?

Spēle “Privātums”

Sadarbība grupā

Izdali spēles “Privātums” materiālus.

Informācijas sniegšana skolēniem

Ik dienu tu pieņem lēmumus par savu privātumu, it īpaši tiešsaistē un izmantojot mobilās vai cita veida digitālās ierīces. Iespējams, bieži vien tu nevēlتي daudz laika šiem lēmumiem. Taču tie veido tavu izpratni par privātumu.

Privātums ir iespēja kontrolēt, ko citi zina par tevi. Tu to nosaki pats — stāstot par sevi (piemēram, atklājot citiem savu adresi vai savas iecienītākās nodarbes) vai pavadot laiku kopā ar citiem (piemēram, dodoties uz veikalu ar draugiem un izvēloties preces). Privātumam ir nozīme gan brīžos, kad esi kopā ar citiem cilvēkiem klātienē, gan tad, kad sazinies ar citiem tiešsaistē.

Privātuma pamatā ir tavi lēmumi. Tava un tavas ģimenes attieksme pret privātumu var krasī atšķirties no citu cilvēku un viņu ģimeņu attieksmes. Apzinoties, kādu informāciju uzskatām par privātu un kā mūsu rīcība tiešsaistē var ietekmēt mūsu privātumu, mēs varēsim pieņemt pareizākus lēmumus par savu privātumu.

Tagad izspēlēsim ātru spēli par privātumu [lūdzu, skatiet privātuma spēles izdales materiālu], kas palīdzēs jums izprast, kā jūs domājat par privātumu un kā to izjūtat. Katrs aizpildīs savu izdales materiālu, pēc tam dosies pie kāda cita dalībnieka un iepazīstinās ar sevi. Jūs viens otram uzdosiet jautājumus par izdales materiālā norādīto informāciju. Nerādiet savu izdales materiālu citiem dalībniekiem! Pēc spēles jūsu izdales materiāls netiks savākts — ja vēlaties, varat to ņemt līdzī vai izmest ārā.

Katrā sarunā katram dalībniekam ir jāatklāj vismaz trīs atbildes uz jautājumiem, kurus uzdod otrs dalībnieks. Dalībnieki var atklāt arī vairāk par trim atbildēm. Turklāt dalībnieki var izvēlēties, kādu informāciju atklāt. Cik daudz informācijas katrs dalībnieks atklās? Kādu informāciju katrs dalībnieks atklās? Sāksim spēli!

Sadarbība grupā

Liec dalībniekiem aizpildīt izdales materiālu. Dod dalībniekiem 15 minūtes laika, lai viņi apspriestos viens ar otru. Pēc tam uzsāc diskusiju ar visu grupu, izmantojot tālāk sniegtos jautājumus. Beigās lūdz dalībniekus izmest vai ņemt līdzī savus izdales materiālus — nepaturī tos sev.

Diskusija

Jautājumi skolēniem

Vai bija fakti, kurus tu nevienam neatklāji? Kuri tie bija? Kāpēc?

Kurus faktus tu atklāji? Kāpēc?

Vai visi pieņēma vienādus lēmumus par informāciju, ko atklāt? Kāpēc? Kāpēc ne?

Vai atkarībā no auditorijas tu atklātu vairāk vai mazāk šīs informācijas? Kāpēc? Kad tu ar to dalītos?

Vai bija kas tāds, ar ko tu dalījies aktivitātes laikā, bet nedalītos ar visiem cilvēkiem, kurus pazīsti? Kāpēc ne?

Vai šī informācija ir publiska? Privāta? Kāpēc? Vai visi tā uzskata?

Informācijas sniegšana skolēniem

Varam secināt, ka cilvēki pieņēma atšķirīgus lēmumus par to, ar ko dalīties un ar ko ne. Turklāt viņu izvēlei bija dažādi iemesli.

Šī bija tikai spēle. Taču mēs ik dienu pieņemam šādus lēmumus arī reālajā dzīvē. Mēs izlemjam, vai publicēt konkrētus fotoattēlus sociālajos tīklos. Mēs izvēlamies, vai konkrēta mūsu kontaktinformācija, piemēram, e-pasta adrese, ir publiski pieejama mūsu sociālo tīklu kontos. Mūsu izvēle var atšķirties no mūsu labākā drauga izvēles vai pat mūsu pašu lēmuma pirms mēneša. Pieņemot vienu lēmumu dažādos laika posmos, tā iemesli var atšķirties.

Šie atšķirīgie lēmumi un iemesli atspoguļo mūsu izpratni par privātumu.

Vienkārši sakot, privātums ir tas, kā mēs rīkojamies ar savu informāciju. Šī informācija var atainot mūsu identitāti, aktivitātes, preferences, ikdienas gaitas un citus mūsu dzīves aspektus. Mūsdienu digitālajā pasaulē mums ir vairāk iespēju atklāt informāciju par sevi nekā jebkad agrāk. Tāpēc ir svarīgi izvērtēt savu izpratni par privātumu un apdomāt, vai esam ar to apmierināti.

Jautājumi skolēniem

Ņemot vērā savu rīcību gan spēles laikā, gan ikdienā, kā tu raksturotu privātumu? Kāpēc?

Vai privāta informācija vienmēr ir arī slepena?

1. Ne vienmēr. Piemēram, tavš dzimšanas datums, iespējams, nav tik slepena informācija kā tavas dienasgrāmatas ieraksti. Pasaulē ir daudz cilvēku, kas zina tavu dzimšanas datumu un kuriem tas ir jāzina, piemēram, tavi vecāki, aprūpētāji vai ārsts. Kaut arī noteikta informācija nav slepena, tu tāpat vari to

uztvert kā privātu. Lielākā daļa no mums nevēlamies atklāt visiem savu dzimšanas datumu, jo uzskatām, ka tas ir jāzina tikai mums tuviem cilvēkiem vai kādam, kam ir īpašs iemesls to zināt. Kam, kad un kāpēc atklājam citiem informāciju par sevi — šādi lēmumi ir privātuma pamatā.

Jautājumi skolēniem

Vai ir vēl kāda informācija, kas nav slepena, bet kuru tu tik un tā nevēlētos atklāt mazpazīstamiem cilvēkiem?

1. Tālruņa numuri, e-pasta adreses, fotoattēli, video utt.

Vai ir kāda informācija, ko tu nevēlētos atklāt saviem vecākiem, aprūpētājiem vai draugiem? Kā ar taviem skolotājiem vai citiem pedagogiem?

1. Tavas sekmes skolā, Instagram konts, dienasgrāmata.

Vai, pētot savu izpratni par privātumu, uzzināji ko tādu, kas tevi pārsteidza?

Informācijas sniegšana skolēniem

Pēc šodienas kopsavilkuma varēsi ņemt līdzi savus spēles materiālus. Tu esi iedziļinājies privātuma jautājumā, un turpmāk ikdienā tev būs daudz iespēju pieņemt lēmumus par savu privātumu.

Uzdevums

Uzdevums

Informācijas sniegšana skolēniem

Tagad mēs rūpīgāk izvērtēsim tavu izpratni par privātumu.

1. Tiešsaistē atrodi trīs piemērus tādām saturam, kuru, tavuprāt, nevajadzētu publicēt. Šādu saturu vari meklēt slavenību, politiķu vai uzņēmējdarbības līderu profilos. Vari arī meklēt piemērus, izmantojot atsauces tagu, vai lietot meklētājprogrammu, lai atrastu nejausus piemērus. Mēģini atrast dažādu veidu resursus (fotoattēlus, videoklipus, teksta ierakstus, piemēram, komentārus sociālajos saziņas līdzekļos un/vai ziņu platformās) par dažādām tēmām.
2. Katram piemēram pievieno aprakstu (vienu rindkopu), paskaidrojot, kāpēc tu nepubliskotu šādu informāciju. Šajā aprakstā arī paskaidro, vai/kā tavs viedoklis par informācijas publiskošanu mainās atkarībā no konteksta (piemēram, ar ko tu sazinies, cik cilvēku ir iesaistīti saziņā, tavs nolūks un mērķis, vide (mācību iestādē vai ārpus tās)).

Uzdevums

Atvēli dalībniekiem 40 minūtes uzdevuma izpildei.